

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **S., s. r. o., B.**, zastúpeného advokátom JUDr. J., T., proti žalovanému: **S., a. s., B., IČO: X.**, zastúpenému A., k. s., C., **o zaplatenie 13 719,61 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 37 Cb 128/1997, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora proti rozhodnutiu Okresného súdu Bratislava III z 15. novembra 2010, č. k. 37 Cb 128/97-384 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 08. novembra 2011, č. k. 2 Cob 3/2011-515, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 08. novembra 2011, č. k. 2 Cob 3/2011-515, v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bratislava III z 15. novembra 2010, č. k. 37 Cb 128/97-384 sa **z r u š u j ú** a vec sa **v r a c i a** Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava III napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok z omeškania 19 % p. a. zo sumy 1 804,91 eur od 06. júna 1995 až do zaplatenia, 19 % úrok p. a. zo sumy 616,57 eur od 11. júla 1995 až do zaplatenia, 19 % p. a. zo sumy 1 301,20 eur od 11. júla 1995 až do zaplatenia. Vo zvyšku žalobu zamietol a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 %, ktorých výška bude vyčíslená samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

Rozsudok odôvodnil tým, že viazaný právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vysloveným v uznesení z 26. novembra 2009, č. k. 6 MObdo 5/2009-324 posúdil v novom konaní, či úrok v rozsahu 0,1 % a 1 % denne nie je v rozpore s dobrými mravmi a so zásadami poctivého obchodného styku. Ďalej uviedol, že žalobca v konaní nepreukázal dôvodnosť zmluvne dojednanej výšky, hroziace dôsledku nesplnenia záväzku pre neho, len vo svojom vyjadrení v priebehu konania skonštatoval, že mu hrozilo konkurzné konanie.

Ďalej uviedol, že hospodárskou zmluvou z 08. októbra 1991 v spojení s dodatkom č. 1 z 21. decembra 1992 v článku V., si účastníci dohodli úrok z omeškania 0,1 % denne /36 % ročne/. V zmluve z 31. januára 1994 v článku IV., si účastníci dohodli 1 % úrok denne /365 % ročne/. Podľa peňažných ústavov na základe dopytu v decembri 1992 bola priemerná úroková sadzba pri strednodobých úveroch 15,0 % - 18,0 %. V roku 1994 bola 15,0 % - 18,0 % vo V.. S. v potvrdení uviedla, že v decembri 1992 bola priemerná úroková sadzba 16,0 % a od roku 1993 do 1995 bola 20,0 %. Účastníkmi konania dojednaný úrok podstatným spôsobom prevyšuje úrokovú sadzbu požadovanú bankami pri poskytnutí úveru. Súd poukázal na ustanovenie § 265 Obchodného zákonníka, podľa ktorého výkon práva, ktorý je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, nepožíva právnu ochranu. Keďže žalobca pri uplatňovaní svojho nároku na zmluvne dojednané úroky z omeškania 0,1 % a 1 % denne, nepreukázal tie okolnosti súvisiace so záväzkom, hroziace dôsledky nesplnenia záväzku v čase uzatvorenia zmluvy, sú takto dojednané úroky v rozpore so zásadou poctivého obchodného styku v zmysle § 265 Obchodného zákonníka a priečia sa dobrým mravom. Dohodnuté úroky z omeškania vyhodnotil ako absolútne neplatné v zmysle ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka, a preto priznal za omeškanie záväzku len úrok v zmysle ustanovenia § 369 v spojení s § 502 Obchodného zákonníka a to 19 % p. a. z dlžných súm a vo zvyšku žalobu zamietol.

Súd prvého stupňa na záver uviedol, že žalovaný navrhol svoj nárok vzniknutý z náhrady škody, ktorý je predmetom konania na Okresnom súde Bratislava IV vedenom pod sp. zn. 10 Cb 57/1997, započítať proti uplatnenej pohľadávke. Podaním z 12. júla 2010 žiadal prikázať vec tunajšiemu súdu z dôvodu stretu vzájomných pohľadávok. Krajský súd v Bratislave uznesením z 18. augusta 2010, č. k. 1 Ncb 24/2010-371 nevyhovел tomuto návrhu s odôvodnením, že úlohou tunajšieho súdu je posúdenie len výšky úroku z omeškania, pričom rozhodnutie o istine je právoplatné a vykonateľné a istina je spôsobilá na započítanie.

Ďalej uviedol, že tento započítací prejav vykonal v konaní o výkon rozhodnutia, vedenom na tunajšom súde pod sp. zn. 48 Er 370/2009, o ktorom musí súd rozhodnúť. Uplatnený nárok na náhradu škody na Okresnom súde Bratislava IV doposiaľ nie je právoplatne skončený a teda ide zatiaľ o nepreukázaný nárok. Bolo potrebné najprv rozhodnúť o rozsahu výšky úroku z omeškania. Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne, inak je neplatný. Z úkonu smerujúceho k započítaniu musí byť jasné, aká pohľadávka a v akej výške sa k započítaniu uplatňuje a proti akej pohľadávke veriteľa.

Na odvolanie žalovaného vec prejednal Krajský súd v Bratislave, ako súd odvolací a rozhodol rozsudkom z 08. novembra 2011, č. k. 2 Cob 3/2011-515 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že sa v celom rozsahu stotožnil s vyhodnotením skutkového stavu súdom prvého stupňa, ako aj s jeho právnym posúdením veci.

Ďalej uviedol, že nemôže prihliadať na námietku žalovaného, ktorá sa týka započítania jeho pohľadávky proti pohľadávke žalobcu a to z dôvodu, že základnou podmienkou pre započítanie je to, že takáto pohľadávka musí reálne existovať, musí byť spôsobilá na započítanie, čo okrem iného znamená, že musí byť nesporná. Žalovaný nepreukázal nespornosť svojej pohľadávky voči žalobcovi, pretože o tejto nebolo doteraz právoplatne rozhodnuté a jej existenciu žalobca popiera. V tomto štádiu konania považuje jednostranný započítací prejav žalovaného za neúčinný.

K požiadavke žalovaného, aby odvolací súd nariadil pojednávanie, poukázal na ustanovenie § 214 ods. 1 a ods. 2 O. s. p., podľa ktorého na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak: a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115 a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje verejný záujem. V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Proti rozsudku odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvého stupňa podal v zákonom stanovenej lehote mimoriadne dovolanie generálny prokurátor. Navrhol obe

rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, lebo podľa jeho názoru bol nimi porušený zákon.

Generálny prokurátor poukázal na ustanovenie § 580 Občianskeho zákonníka s tým, že zákonné ustanovenie vyžaduje, aby niektorý z účastníkov urobil prejav vôle smerujúci na započítanie. Súhlas druhého účastníka sa nevyžaduje, môže dôjsť k započítaniu aj proti jeho vôli. Prejav vôle na započítanie nevyžaduje písomnú formu, musí byť dostatočne určitý a musí byť z neho nepochybné, ktorej pohľadávky sa týka. Podmienkou zápočtu pohľadávok je, že pohľadávky musia byť vzájomné, musia byť rovnakého druhu a musia byť započítateľné.

Podľa dovolateľa žalovaný vykonal dostatočne určitý prejav vôle, smerujúci k započítaniu vzájomných pohľadávok, preukázal oprávnenosť, ako aj výšku svojej pohľadávky, čím si splnil svoju povinnosť tvrdenia a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Je toho názoru, že neobstojí tvrdenie a odôvodnenie vo veci rozhodujúcimi súdmi, že jednou zo základných podmienok započítania je to, že takáto pohľadávka musí byť nesporná. Názor, že len pohľadávka, o ktorej bolo právoplatne rozhodnuté v súdnom konaní, je spôsobilá na započítanie, nemá oporu v platnej právnej úprave. Zákon takúto podmienku na započítanie pohľadávok v ustanovení § 580 Občianskeho zákonníka nestanovuje a ani žiadne ustanovenia Občianskeho zákonníka neobmedzuje započítanie len na prípady súdom právoplatne priznaných pohľadávok. Vzhľadom na uvedené, súd nemohol priznať uplatnenú pohľadávku bez toho, aby posúdil, či nedošlo k jej zániku započítaním, keď žalovaný namietal, označil a predložil dôkazy, ktoré tento zánik preukazujú. Navyše súdy sa v konaní riadne nevysporiadali s námietkou žalovaného o zániku pohľadávky započítaním, len sa obmedzil na konštatovanie, že pohľadávka žalovaného je predmetom konania na inom súde, ktoré doposiaľ nebolo právoplatne ukončené a teda ide o nepreukázaný nárok.

Ďalej dovolateľ namietal, že súd prvého stupňa žalovaným navrhované dôkazy ohľadne započítania nevykonal, o ich zamietnutí nerozhodol a v odôvodnení rozsudku neuviedol, z akých dôvodov takto postupoval, hoci mu to výslovne ukladá ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p. Ani z odôvodnenia rozsudku druhostupňového súdu nie je zrejmé, z akého dôvodu považoval súd pohľadávku žalovaného za neexistujúcu, pretože v tomto smere nijaké dokazovanie nevykonal, pričom strohé konštatovanie, že o pohľadávke žalovaného voči

žalobcovi doteraz nebolo právoplatne rozhodnuté, nemožno považovať za zákonný dôvod neprihliadania na tento započítací úkon a javí sa nepresvedčivé a neodôvodnené. Tým bolo konanie postihnuté aj inou vadou, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podľa generálneho prokurátora konajúce súdy sa mali s legitímnou procesnou obranou žalovaného, uplatnenou v súlade s ustanovením § 98 O. s. p., vysporiadať vykonaním navrhnutých dôkazov a posúdiť existenciu tejto pohľadávky a vykonať v tomto smere dokazovanie.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že nepochopil akými argumentmi a hlavne, akými právnymi úvahami sa podarilo žalovanému presvedčiť generálneho prokurátora na podanie mimoriadneho dovolania. Uviedol, že generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní síce cituje ust. § 157 ods. 2 O. s. p., avšak pozabudol, že aj návrh, aj mimoriadne dovolanie musí stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje za rozhodné a na ktoré ustanovenia zákona poukazuje. Nedožvedel sa o akú pohľadávku vôbec ide, nie je mu zrejmé, ktorú má na mysli. Ďalej tvrdí, že sa nedožvedel, v akom režime práva sa vec prejednáva, keď generálny prokurátor poukazuje na ust. § 580 Občianskeho zákonníka a nie na ust. § 358 až § 364 Obchodného zákonníka. Žiada priznať trovy dovolacieho konania za dva úkony právnej pomoci, spolu vo výške 747,29 eur.

Žalovaný vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedol, že mimoriadne dovolanie bolo podané na základe jeho opakovaného podnetu z 10. apríla 2012, zotrúva preto na všetkých tvrdeniach, uvedených v opakovanom podnete. Žalovaný konštatuje, že žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu namieta opodstatnenosť mimoriadneho dovolania a spochybňuje existenciu a splatnosť pohľadávky, ktorú žalovaný počas súdneho konania, vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 37 Cb 128/97 v súlade s § 98 O. s. p. započítal proti pohľadávke žalobcu, uplatnenej v tomto súdnom konaní. Opakovane poukázal na skutočnosť, že v rámci svojej procesnej obrany započítal proti pohľadávke žalobcu, uplatnenej v tomto konaní pohľadávku na náhradu škody, ktorú si žalovaný zároveň uplatňuje v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 10 Cb 579/1997 o čom má žalobca ako účastník oboch súdnych konaní vedomosť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací /§ 10a ods. 1 O. s. p./ po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas /§ 243g O. s. p./, prejednal mimoriadne dovolanie podľa ust. § 242 ods. 1 O. s. p. v spojení s ust. § 243i ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Generálny prokurátor vidí nesprávnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu v tom, že sa oba sudy zákonne nevysporiadali s legitímnou obranou žalovaného, smerujúcou k započítaniu vzájomných pohľadávok. Ďalej namietal, že rozsudok odvolacieho súdu trpí nedostatkom riadneho odôvodnenia, teda konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Odôvodnenie rozsudku /prvostupňového aj odvolacieho/ musí mať náležitosti uvedené v ustanovení § 157 ods. 2 O. s. p. /§ 211 ods. 2 O. s. p./. Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež aj ním prijaté závery. V odôvodnení rozhodnutia musí súd spôsobom logicky kompaktným a bez rozporov a vnútorných protirečení vysvetliť, k akým skutkovým zisteniam dospel, ktorú právnu normu, a z akých dôvodov aplikoval a ako ju interpretoval. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. Ak rozsudok neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O. s. p., je nepreskúmateľný.

V odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu chýba logické vysvetlenie, prečo nevyhovel obrane žalovaného o započítaní vzájomných pohľadávok, prečo pohľadávku žalovaného považoval za neexistujúcu. Je potrebné prisvedčiť dovolateľovi, že nie je zákonným dôvodom, pre ktorý súd nezapočíta pohľadávku žalovaného proti pohľadávke žalobcu skutočnosť, že o pohľadávke žalovaného do rozhodnutia súdu nebolo právoplatne rozhodnuté. Iné dôvody pre svoj postup v tomto smere neuviedol, preto dovolací súd dospel k záveru, že mimoriadnym dovolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave požiadavky ust. § 157 ods. 2 O. s. p. nespĺňa, čo má za následok zrušenie rozhodnutia, ktoré vykazuje takéto znaky.

Pokiaľ ide o druhú námietku dovolateľa, doterajší obsah spisu naznačuje, že pohľadávky, ktoré mali byť vzájomne započítané, vznikli z obchodných záväzkových vzťahov, preto na započítanie sa použijú ustanovenia Obchodného zákonníka. Občiansky zákonník v ustanovení § 580 a § 581 má všeobecnú úpravu započítania.

Podľa ustanovenia § 358 Obchodného zákonníka na započítanie sú spôsobilé pohľadávky, ktoré možno uplatniť na súde. Započítaniu však nebráni, ak je pohľadávka premlčaná, ale premlčanie nastalo až po dobe, keď sa pohľadávky stali spôsobilými na započítanie.

Ustanovením § 98 O. s. p. sa rieši situácia, keď žalovaný v konaní uplatní voči žalobcom uplatnenej pohľadávke k započítaniu, svoju pohľadávku. V prejednáwanej veci žalovaný uplatnil kompenzačnú námietku z dôvodu, aby dosiahol zamietnutie žaloby.

Z citovaného ustanovenia § 358 Obchodného zákonníka, ako aj z všeobecnej úpravy započítania, obsiahnutej v § 580 Občianskeho zákonníka vyplýva, že musí ísť o pohľadávky spôsobilé na započítanie, teda predovšetkým započítanie nie je prípustné voči pohľadávkam, ktoré nie je možné uplatniť na súde. Rozhodujúcim pri započítaní pohľadávok je okamžik, kedy sa pohľadávky spôsobilé k započítaniu stretli. K zániku pohľadávok dochádza bez ďalšieho a nie je možné súdnym rozhodnutím priznať takto zaniknutú pohľadávku. Základným predpokladom započítania je vzájomnosť pohľadávok, to znamená, že musí ísť o dva záväzky medzi tými istými subjektmi, kedy veriteľ jednej pohľadávky je zároveň dlžníkom druhej a naopak. Forma započítania nie je zákonom stanovená, z obsahu kompenzačného úkonu však musí byť zrejmé, aká pohľadávka a v akej výške sa uplatňuje k započítaniu proti pohľadávke veriteľa.

Súd prvého stupňa nepostupoval v súlade s citovaným ustanovením, keď nechal bez povšimnutia list žalovaného /na č. l. 334/ zo 06. mája 2009, adresovaný žalobcovi, ktorým presne špecifikoval pohľadávku žalobcu, uplatnenú v tomto konaní a svoju pohľadávku z titulu náhrady škody vo výške 680 054,- Sk s 19 % úrokom a jasne uviedol, že týmto v zmysle ust. § 580 Obč. zák. započítava svoju pohľadávku voči spoločnosti S., spol. s r. o., ktorá vznikla z dôvodu náhrady škody spôsobenej porušením zmluvného záväzku zo

zmluvy o poskytovaní služieb. Bližší rozpis pohľadávok tvorí prílohu tohto započítacieho úkonu.

Je potrebné prisvedčiť dovolateľovi, že súd prvého stupňa sa mal so započítacou námietkou zaoberať tak, ako by sa zaoberal aj s námietkou zaplatenia dlhu. Teda mal posúdiť výšku a existenciu pohľadávky, ktorá bola uvedeným započítacím úkonom započítaná proti pohľadávke, o ktorej súd prvého stupňa rozhodoval, teda mal vyriešiť otázku, či medzi účastníkmi došlo k účinnému započítaniu vzájomných pohľadávok, a tým aj k zániku práva tvoriaceho predmet konania.

Odvolací súd v otázke započítania pohľadávky, ktorá je predmetom konania na inom súde, nesprávne zdôvodnil, prečo o tejto námietke nerozhodoval, pretože ani ustanovenie § 580 Obč. zák. a tak isto ani ust. § 358 až § 364 Obchod. zák. neobmedzujú započítanie len na pohľadávky, ktoré sú súdom právoplatne priznané.

Dovolací súd poznamenáva, že započítací úkon žalovaného zo 06. mája 2009 nebol jediný. Žalovaný aj na pojednávaní na Okresnom súde Bratislava III, 07. apríla 2010 /č. 1. 339/ urobil započítací prejav ako obranu proti uplatnenému nároku žalobcu. V námietke uviedol, že pohľadávku z titulu náhrady škody uplatnil na Okresnom súde Bratislava IV a vec je vedená pod sp. zn. 10 Cb 579/1997. Žiadal pripojiť tento spis a oboznámiť sa s ním. V prejednávanej veci ide o duplicitu započítacieho úkonu, pretože ak bol započítací prejav zo 06. mája 2009 urobený zákonným spôsobom, uplatnená pohľadávka by zanikla okamihom, keď sa stretla s pohľadávkou spôsobilou na započítanie a potom obrana v zmysle ust. § 98 O. s. p. by bola už neúčinná. Vzhľadom na uvedené je potrebné, aby sa súd prvého stupňa aj s touto otázkou vysporiadal. Aby zistil, či pohľadávka žalovaného je spôsobilou pohľadávkou na započítanie a či došlo v priebehu konania k ich stretu, a tým k zániku uplatnenej pohľadávky, pretože takto zaniknutú pohľadávku nemôže priznať.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora podľa § 243e O. s. p. za oprávnené a mimoriadnym dovolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie /§ 243 ods. 3 O. s. p./.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0 .

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. augusta 2013

JUDr. Anna Marková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Mgr. Monika Poliačiková